

पञ्चवटीखेप नित्यपुष्पितकाननः ॥ Rām. 3. 13. 22. -8 A topic, case, subject, the point under discussion; विवाद°, विचार° &c. -9 A part (as of a book). -10 A tent. -Comp. -अन्तरम् another place. -आरूढ a. alighted on the ground. -अरविन्दम्, -कमलम्, -कमलिनी a land-growing lotus; साधेऽहीव स्थलकमलिनीं नप्रबुद्धां नसुप्ताम् Me. 94; Ku. 1. 33. -स्थलकमलः m. is also a plant of the lily-family (Gloriosa Superba). It is a red-flowered species traditionally called भूकमल. The plant goes by the name कळलावी in Marathi which seems to have been derived from Sanskrit स्थलकल्लारी. Kālidāsa pointedly refers to the peculiarity that it opens only in response to day-light. -कुमुदः the Karavira plant. -चर a. land-going, not aquatic. -च्युत a. fallen or removed from a place or position. -ज a. 1 Growing or living on dry land; Ms. 1. 44. -2 accruing from land-transport (taxes). -देवता a local or rural deity. -पद्मम् a land-lotus; सरोजलक्ष्मीं स्थलपद्महासैः Bk. 2. 3. -पद्मिनी the shrub Hibiscus Mutabilis. -मार्गः, -वर्त्मन n. a road by land; स्थलवर्त्मना 'by land'; पारसीकास्ततो जेतुं प्रतस्थे स्थलवर्त्मना R. 4. 60. -विग्रहः a battle on level ground, a land-fight. -शुद्धिः f. purification or clearance of a place from impurity. -सीमन् f. a landmark, boundary. -स्थ a. standing on dry ground.

स्थला A spot of dry ground artificially raised and drained (opp. स्थली q. v. below).

स्थली 1 Dry ground, firm land. -2 A natural spot of ground, ground or land (as of a forest); विल्लाप विकीर्ण-मूर्धजा समदुःखामिव कुर्वती स्थलीम् Ku. 4. 4; Ki. 4. 2. -3 A deity of the soil; (= स्थलदेवता q. v.). -Comp. -देवता a deity of the soil, a tutelary deity; परयन्तीनां न खलु बहुशो न स्थलीदेवतानां मुक्तास्थूलास्तर्हिकसलयेष्वश्रुलेशाः पतन्ति Me. 108. -भूता a. high-lying (as a country). -शायिन् a. sleeping on the bare ground.

स्थलेशय a. Sleeping on dry ground. -यः Any amphibious animal.

स्थविः 1 A weaver. -2 Heaven. -3 A moveable thing. -4 Fire.

स्थविर a. [स्था-किरच् स्थवादेशः] 1 Fixed, firm, steady. -2 Old, aged, ancient; न तेन स्थविरो भवति येनास्य पलितं शिरः। बालोऽपि यः प्रजानाति तं देवाः स्थविरं विदुः ॥ Mb. 3. 133. 11. -रः 1 An old man; ऊर्ध्वं प्राणा ह्युक्तामन्ति यूनः स्थविर आयति। प्रत्युत्थानाभिवादाभ्यां पुनस्तात् प्रतिपद्यते ॥ Ms. 2. 120. -2 A beggar. -3 N. of Brahman. -रा An old woman; स्थविरे का त्वं, अयमर्भकः कस्य नयनानन्दकरः Dk. -Comp. -द्युति a. having the dignity of an elder; ऋषेः पुत्रो महातेजा बालोऽपि स्थविरद्युतिः Rām. 1. 50. 8.

स्थविष्ठ a. Greatest, very strong, largest (superl. of स्थूल q. v.) मनोमयं सूक्ष्ममुपेत्य रूपं मात्रा स्वरो वर्ण इति स्थविष्ठः Bhāg. 11. 12. 17.

स्थवीयस् Greater, larger (compar. of स्थूल q. v.); सर्वसत्त्वात्मदेहाय विशेषाय स्थवीयसे (नमः) Bhāg. 4. 24. 39.

स्था 1 P. (Ātm. also in certain senses; तिष्ठति-ते, तस्थौ-तस्थे, अस्थात्-अस्थित, स्थास्यति-ते, स्थातुं, स्थित; pass. स्थीयते; the स् of this root is changed to ष after a preposition ending in इ or उ) 1 To stand; अयं स ते तिष्ठति संगमोऽसुकः Ś. 3. 13; चलत्येकेन पादेन तिष्ठत्येकेन बुद्धिमान् Subhāṣ. -2 To stay, abide, dwell, live; ग्रामे or गृहे तिष्ठति -3 To remain, be left; यावदेकानुदिष्टस्य गन्धो लेपश्च तिष्ठति Ms. 4. 111; एको गङ्गादत्तास्तिष्ठति Pt. 4. -2 To delay, wait; किमिति स्थीयते Ś. 2. -5 To stop, cease, desist, stand still; तिष्ठत्येष क्षणमधिपतिज्योतिषां व्योममध्ये V. 2. 1. -6 To be kept aside; तिष्ठतु तावत् पत्रलेखागमनवृत्तान्तः K. 'never mind the account of' &c. -7 To be, exist, be in any state or position; often with participles; मेरौ स्थिते दोगधरि दोहदक्षे Ku. 1. 2; व्याप्य स्थितं रोदसी V. 1. 1; या स्थिता व्याप्य विश्वं Ś. 1. 1; कालं नयमाना तिष्ठति Pt. 1; Ms. 7. 8. -8 To abide by, conform to, obey (with loc.); शासने तिष्ठ भर्तुः V. 5. 17; R. 11. 65. -9 To be restrained; यदि ते तु न तिष्ठेयुरपायैः प्रथमैस्त्रिभिः Ms. 7. 108. -10 To be at hand, be obtainable; न विप्रं स्वेषु तिष्ठत्सु मृतं शूद्रेण नाययेत् Ms. 5. 104. -11 To live, breathe; आः क एष मांय स्थिते चन्द्रगुप्तमभिभवितु-मिच्छति Mu. 1. -12 To stand by or near, stand at one's side, help; उत्सवे व्यसने चैव दुर्भिक्षे शत्रुसंकटे (राष्ट्रविप्लवे)। राज-द्वारे श्मशाने च यस्तिष्ठति स बान्धवः ॥ H. 1. 71 (v. 1.). -13 To rest or depend on; जहातु नैनं कथमर्थोसिद्धिः संशय्य कर्णादिषु तिष्ठते यः Ki. 3. 14. -14 To do, perform, occupy oneself with; न तिष्ठति तु यः पूर्वां नोपास्ते यश्च पश्चिमाम् Ms. 2. 103. -15 (Ātm.) To resort or go to (as an umpire), be guided by the advice of; संशय्य कर्णादिषु तिष्ठते यः Ki. 3. 14. -16 (Ātm.) To offer oneself to (for sexual embrace), stand as a prostitute (with dat.); गोपी स्मरत् कृष्णाय तिष्ठते Sk. on P. I. 4. 34. -Caus. (स्थापयति-ते) 1 To cause to stand. -2 To lay, set, place, put. -3 To found, establish. -4 To stop. -5 To arrest, check. -6 To raise, erect. -7 To cause to last or continue, make durable. -8 To give in marriage; लोकश्रेष्ठे गुणवति वरे स्थापिता त्वं मयैव Mal. 10. 5. -9 To instruct in, initiate into. -Desid. (तिष्ठासति) To wish to stand &c.

स्थ a. (At the end of comp.) 1 Standing, staying, abiding, being, existing &c.; तत्रस्थ, अर्कस्थ, प्रकृतिस्थ, तदस्थ q. v. v. -2 Immoveable (स्थावर); सज्यन्ते जङ्गम-स्थानि Mb. 12. 232. 39. -स्थः A place, spot.

स्थाणव a. 1 Relating to स्थाणुः. -2 Coming from the trunks or stems of trees; Hch.

स्थाणु a. [स्था-नु पृषो० ण्वल्] Firm, fixed, steady, stable, immoveable, motionless; नित्यः सर्वगतः स्थाणुरचलोऽयं सनातनः Bg. 2. 24; Mb. 1. 34. 5. -णुः 1 An epithet of Śiva; स स्थाणुः स्थिरभाक्तियोगसुलभो निःश्रेयसायास्तु वः V. 1. 1. -2 A stake, post, pillar; अपि स्थाणुवदासीनः Pt. 1. 49; किं स्थाणुरयसुत पुरुषः. -3 A peg, pin; स्थाणौ निषङ्गिण्यनसि